

General-pukovnik
MILORAD JANKOVIĆ

TITOVO DELO JE OBELEŽILO EPOHU SAVREMENIH NARODNO- OSLOBODILAČKIH RATOVA I REVOLUCIJA

Klasno-socijalna i revolucionarna suština Titove vojne misli proističe iz karaktera vojne misli radničke klase, narodnooslobodilačkih i revolucionarnih ratova, predstavljajući izraz njenih političko-filozofskih pogleda na vojno organizovanje i odbranu.

Izučavajući marksističku vojnu misao, teoriju i praksu ratova i revolucija, drug Tito je pronikao u suštinske promene društveno-političkih i ekonomskih procesa i u njihov uticaj na revolucionarnu borbu radničke klase i narodnooslobodilačke pokrete u savremenim uslovima. On je shvatio da savremena borba radničke klase mora uključivati klasno-socijalne i nacionalne elemente, tj. objedinjavati ciljeve revolucionarne i narodnooslobodilačke borbe; da se radnička klasa ne može boriti za svoju slobodu a da u isto vreme ne vodi borbu za nacionalno i socijalno oslobođenje svog naroda, bolje rečeno da radnička klasa ne može biti slobodna ako istovremeno nije slobodan i narod, odnosno narodi kojima ona pripada.

Na iskustvima oktobarske revolucije i narodnooslobodilačke i revolucionarne borbe kineskog naroda Tito je procenio da se težište revolucionarne borbe, u savremenim uslovima, za razliku od učenja klasika marksizma, sve više pomera ka onim nerazvijenim i agrarnim zemljama u kojima su klasno-socijalne i nacionalne protiv-

rečnosti najjače izražene, odnosno gde su karike u lancu imperijalizma najslabije. Na taj način radnička klasa ujedno najprirodnije rešava problem savezništva i širine narodnooslobodilačke i revolucionarne platforme, drugim rečima borba savremene radničke klase ne može se više na silu uklapati u poznate i priznate, ali prevaziđene revolucionarne sheme i šablone.

Klasici marksizma, Engels i Lenjin, svojim pionirskim radom teorijski su oblikovali vojnu misao, teoriju i praksu radničke klase — za uslove u kojima su živeli. Tito je — stvaralaštvom stratega na daljem razvoju i oblikovanju vojne misli, teorije i prakse radničke klase i narodnooslobodilačkih pokreta za savremene uslove — obeležio celu epohu savremenih narodnooslobodilačkih ratova i revolucija.

Produbljujući suštinu učenja klasika marksizma o »naoružanom narodu«, Tito je, istovremeno, izgrađivao i vlastitu, specifičnu i originalnu, revolucionarnu koncepciju, doktrinu i strategiju rukovođenja KPJ, a u predvečerje drugog svetskog rata — i rukovođenja narodnooslobodilačkom i revolucionarnom borbom naroda i narodnosti Jugoslavije.

Do takvog zaključka se dolazi i analizom procena, stavova i odluka Pete zemaljske konferencije KPJ, Majskog savetovanja i, naročito, sednice Politbiroa od 4. jula 1941. godine, čije su odluke sadržavale i globalno oblikovanu koncepciju, doktrinu i strategiju narodnooslobodilačke borbe i revolucije. Već nakon nepuna tri meseca ratovanja pokazalo se u praksi da su početna koncepcija, doktrina i strategija narodnooslobodilačkog rata i revolucije bile ne samo potpuno pravilne nego i široko prihvaćene u svim krajevima Jugoslavije, od svih naših naroda i narodnosti, što je bila jedna od ocena vojno-političkog Savetovanja u Stolicama. Strategijski vojno-politički značaj te okolnosti bio je u toliko veći što je početni period naše narodnooslobodilačke i revolucionarne borbe bio najkritičniji i najsudbonosniji, pa otuda i od fundamentalnog značaja za vođenje i ishod rata u celini. Upravo zbog takvog značaja početnog perioda narodnooslobodilačke i revolucionarne borbe njega je Savetovanje u Stolicama pod-

vrglo marksističkoj analizi i, sadržajem i porukama svojih odluka, odlučno se okrenulo strategijskim problemima razvoja oružane revolucionarne borbe, utvrđujući pravac razvoja jedinstvenih revolucionarnih oružanih snaga i osnove unutrašnje i spoljnopoličke strategije. Time odluke vojno-političkih savetovanja u Stolicama čine dijalektičko jedinstvo i logičnu celinu sa odlukama Majskog savetovanja CK KPJ i sednice Politbiroa od 4. jula i svedoče o dubini i revolucionarnom kontinuitetu Titove vojne misli. Osnova obeležja fundamentalnih Titovih odluka iz 1941. i jeste: duboka dijalektička zasnovanost na proceni sopstvene prakse i takva solidnost da ih, u osnovi, nije trebalo bitnije menjati kroz ceo period rata, već ih samo dograđivati i stvaralački oživotvorivati u izmenjenim uslovima.

Titova koncepcija, doktrina i strategija ustanka i revolucije od početka su uključivale i neke bitne elemente strategijskog iznenađenja za neprijatelja, što je značilo značajnu strategijsku prednost i obezbeđivalo stalno narastajuću strategijsku inicijativu, i zbog čega se strategija okupatora i njegovih pomagača u zemlji i inostranstvu, kroz ceo narodnooslobodilački rat i revoluciju, nalazila — u stalnom strategijskom zakašnjenju. U suštini, Tito je ustanak i ceo narodnooslobodilački rat zamislio i vodio kao stalno narastajuću strategijsku vojno-političku ofanzivu, i to kako na unutrašnjem tako i na spoljnopoličkom planu, što je shvatao kao jedan od najbitnijih preduslova za uspešan ishod svakog rata i revolucije. Tu strategijsku ofanzivu okupator je samo povremeno prekidao svojim poduhvatima — ograničenim i po zahvaćenom prostoru i po vojno-političkim ciljevima.

O dubini, širini i osobenosti Titove vojne misli svedoči i činjenica da su u procesu krajnje neravnopravne revolucionarne oružane borbe izgrađene i revolucionarne oružane snage i njihova specifična strategija, operatika i taktika, odnosno njihova ratna veština. Njihova uloga ogleda se u tome što su, već krajem 1942. godine, izrasle u Narodnooslobodilačku vojsku Jugoslavije i oružanu silu strategijskog značaja, odnosno krajem 1943. godine predstavljale oružani strategijski faktor koji je obezbeđivao potpuno samostalnu i nezavisnu procenu međunarodnih

odnosa i vlastiti vojno-politički kurs rukovodstva revolucije, što se ogledalo i u odlukama Drugog zasedanja AVNOJ-a. Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije je kao oružana sila omogućila da se zaokruži veoma složen proces borbe za međunarodnu afirmaciju nove Jugoslavije, predstavljajući, u isto vreme, veliku savezničku armiju sa mostobranima na Savi i Dunavu i dejstvujući na ratištu koje je već tada bilo izraslo u značajnu strategijsku sponu između savezničkih frontova na Istoku i u Italiji.

Titovu strategiju karakteriše i predviđanje, tačnije rečeno vizija razvoja društveno-političkih procesa u zemlji i u svetu, što je prenosio na saradnike i saborce, otvarajući im perspektivu ne samo za uspešan početak oružane borbe, već i za ishod rata i revolucije u celini.

Revolucionarnu Titovu koncepciju rukovođenja i komandovanja karakteriše strategijsko načelo da se vojna i politička rukovodstva ustanka i revolucije moraju nalaziti na slobodnoj teritoriji, u središtu vojno-političkih zbivanja, čime su bila upućena na stvaralački odnos prema ratnoj praksi, oslobođen svih šablona i analogije sa drugim vojskama i uslova pod kojima su one ratovale.

U istoriji ratovanja nema primera koji je ravan našem narodnooslobodilačkom ratu i revoluciji vođenim pod rukovodstvom druga Tita. U okviru jednog rata, koji je izveden pod najtežim uslovima okupacije zemlje i okupatorske nadmoćnosti, i u tako složenim unutrašnjim i spolj-nopolitičkim uslovima, i to osloncem samo na vlastite snage, izgrađeni su i svi bitni elementi vojno-političke strategije: oružane snage i specifična, originalna ratna veština; revolucionarna narodna vlast i država sa federativnim uređenjem; bratstvo i jedinstvo i ravnopravnost naroda i narodnosti; međunarodna afirmacija izrasla na osnovama samostalnog i nezavisnog kursa političke i vojne strategije. I to svedoči o bogatstvu i originalnosti strategijskih kategorija u kojima je drug Tito razmišljao, cenio vojno-političku situaciju i odlučivao.

Titova vojna misao, teorija i praksa, izraženi u koncepciji, doktrini i strategiji narodnooslobodilačkog rata i revolucije, usvojeni su i primenjeni posle drugog svetskog rata i u mnogim narodnooslobodilačkim i revolucionar-

nim pokretima i ratovima, i korišćeni, po opštim strategijskim načelima, za vojno organizovanje radničke klase, narodnooslobodilačkih i revolucionarnih ratova — širom sveta.

Jednom primenjena, ovaploćena i obogaćena novom vojno-stručnom i političkom sadržinom i iskustvima, Tito-va vojna misao, teorija i praksa, vraćala se u svoje izvor-rište, da bi sa novom i savremenijom vojno-stručnom i političkom sadržinom bila ponovo korišćena u novim narodnooslobodilačkim i revolucionarnim ratovima.

U međuvremenu, ona je pokazala svoju univerzalnost i revolucionarnu vojno-stručnu vrednost, bez obzira što je primenjivana na različitim kontinentima i pod različitim vojno-političkim uslovima, i u zemljama koje često nisu imale razvijenu radničku klasu. Rukovođenje revolucionarnom i narodnooslobodilačkom borbom najčešće nije ni bilo u rukama komunističkih partija, već drugih napred-nih i progresivnih snaga. Naučno i praktično je verifikovana kroz organizacijsko-formacijske oblike, metode i forme borbenih dejstava, specifičnu ratnu veštinu i uspešne rezultate u preko 50 narodnooslobodilačkih i revolucionarnih ratova. Njena vrednost najbolje se vidi u rezultatima alžirskog, kubanskog, vijetnamskog i angolskog rata, a i kroz današnju snagu nesvrstanog sveta.

U našoj koncepciji opštenarodne odbrane, doktrini i strategiji odbrane zemlje sadržani su oni isti Titovi idej-no-politički, filozofski, klasno-socijalni i revolucionarni, specifični, organizacijski i vojno-stručni elementi koji su, primenjeni u narodnooslobodilačkom ratu i revoluciji, pokazali sve svoje kvalitete i vrednosti, a i vojno-stručna i druga iskustva narodnooslobodilačkih i revolucionarnih ratova, vođenih u međuvremenu.

Najbitnije karakteristike koncepcije opštenarodne odbrane, kao teorije i prakse naše radničke klase, u društveno-političkom i ekonomskom smislu, određuje socijalistički samoupravni sistem, kao najprogresivnije društveno-političko i ekonomsko uređenje koje je objektivno uslovljavalo i odgovarajuće nove i specifične metode i oblike vojno-odbrambenog sistema i organizacije odbrane naše zemlje.

Primenjena u koncepciji opštenarodne odbrane, Titova vojna misao danas predstavlja već ustaljeni i trajni oblik i izraz najšire realizacije Engelsove ideje o »naoružanom narodu«, ali na savremenom stepenu vojnog organizovanja radničke klase, idejno, organizacijski, tehnički i u pogledu vojno-stručnog sadržaja.

Originalnost i specifičnost tih rešenja, naučna i praktična vrednost Titove vojne misli, sadržani u koncepciji opštenarodne odbrane, zbog toga danas i privlače pažnju u svetu. Oni su izraz i društveno-političkog bića socijalističkog samoupravnog sistema i naglašenog skoka u kvalitetnom razvoju oslobođene vojne misli radničke klase, dugo ignorisane i sputavane na onom stepenu na kome su je ostavili Engels i Lenjin. Pokazalo se da putevi i pravci socijalističke izgradnje mogu biti različiti i da oni uslovljavaju i različite metode i forme vojnog organizovanja.

Titov doprinos razvoju vojne misli radničke klase i narodnooslobodilačkih pokreta ne ogleda se, dakle, samo u tome što ju je izvukao iz zaborava, nego i u tome što ju je osmislio, osavremenio i dao joj novu aktuelnu životnu snagu spajanjem i afirmacijom ciljeva narodnooslobodilačke revolucionarne borbe, proširujući time njene osnove i razmah i u pojedinim zemljama i u svetskim razmerama.

Zbog toga je Titova vojna misao i postala svojina ne samo razvijenog međunarodnog radničkog pokreta, malih i srednjih zemalja nesvrstanog sveta, već i onih najrazvijenijih koje imaju razloga da budu zabrinute za svoju slobodu i nezavisnost, odnosno odbranu od međunarodnog imperijalizma i hegemonizma. S tim u vezi Titova vojna misao, teorija i praksa, ne čine samo nerazdvojni deo naše politike samostalnosti i nezavisnosti, već predstavljaju i moćnu polugu politike nesvrstanosti.

Usvajajući strategijske osnove politike nesvrstanosti, veliki deo sveta istovremeno je probudio i svest o vlastitoj nacionalnoj vrednosti, samostalnosti i nezavisnosti, koje, u savremenim uslovima, nije moguće obezbediti bez čvrstog oslonca na samostalnu nezavisnu politiku, koncepciju, doktrinu i strategiju odbrane, odnosno oružane snage i materijalnu bazu i njeno vojno delo.

Zajednička crta savremenih revolucionarnih i narodnooslobodilačkih pokreta u svetu ogleda se u tome što oružanu borbu otpočinju u uslovima koji su veoma slični uslovima u kojima su počinjali Pariska komuna ili oktobarska revolucija, naš narodnooslobodilački rat i revolucija, kubanska, alžirska, vijetnamska i druge revolucije, tj. kao slabija strana, bez najbitnijih oslonaca političke i vojne strategije, koje moraju izgrađivati u procesu oružane borbe, bez obzira na snage koje ih izvode.

Ovi procesi svojom logikom utiču i na izmenu društveno-političkog i ekonomskog uređenja, tj. na revolucionarne promene koje doprinose daljem razvoju vojnog organizovanja radničke klase i radnog naroda, sa svim specifičnostima koje proizilaze iz konkretnih društveno-političkih i ekonomskih uslova.

U dugoj, grčevitoj i žilavoj borbi, kakav je, uostalom, i karakter savremene klasno-socijalne, revolucionarne i narodnooslobodilačke borbe, Titova vojna misao, teorija i praksa, izborili su ne samo status specifične i originalne teorije i prakse radničke klase i narodnooslobodilačkih pokreta u međunarodnim razmerama, u skladu sa njihovom sve širom afirmacijom, tj. ravnomeran tretman sa vojnom misli, teorijom i praksom tzv. regularnih armija, kapitalističkih i svih drugih hegemonističkih sila, već i znatnu strategijsku prednost nad njima u razmerama u kojima su danas stvarne socijalističke, narodnooslobodilačke i antiimperijalističke snage u ofanzivi, a imperijalističke i hegemonističke — u defanzivi.

Upravo na shvatanju, proceni i vizionarskom razumevanju svih tih društveno-političkih i ekonomskih procesa i uticajnih faktora, Tito je izgradio vojnu misao, teoriju i praksu savremenih narodnooslobodilačkih ratova i revolucija, koncepciju, doktrinu i strategiju odbrane ne samo naše zemlje, već i zemalja nesvrstanog sveta.

Na tim procesima izrasla je i veličina Titove vojne misli i dela i njegove ličnosti, kao stratega savremene radničke klase i narodnooslobodilačkih pokreta, odnosno revolucionarnih i narodnooslobodilačkih ratova, ali i stratega — mira.